

Opatrný optimismus do budoucna: zveřejněn nový německo-český průzkum veřejného mínění

Po dvou letech se sešly vysoce postavené osobnosti z Německa a České republiky na výroční konferenci Česko-německého diskusního fóra. Během konference byly zveřejněny výsledky nového průzkumu veřejného mínění.

Česko-německé diskusní fórum nedávno uspořádalo v Brně hybridní výroční konferenci 2021, které spolupředsedali za českou stranu Libor Rouček, bývalý místopředseda Evropského parlamentu, a za německou stranu Christian Schmidt, vysoký představitel OSN pro Bosnu a Hercegovinu.

Po téměř dvouleté přestávce, která byla způsobena pandemií covid-19, se účastníci a hosté opět setkali osobně.

V úvodu konference udal tón jejímu průběhu bývalý ministr kultury Lubomír Zaorálek, který se na hosty obrátil s apelem: „Rozpad Evropy by byl velkým nebezpečím,“ řekl. Tomuto procesu je podle něj třeba čelit, protože „jinak se z každé nové krize stane politický problém.“ Pro posluchače zdůraznil, že existují rozdíly, které by však neměly vést k rozdělení.

Tato úvodní řeč navazovala na téma konference "Česko a Německo: co nás spojuje a jak se propojujeme v Evropě po pandemii?"

Oba předsedové, Libor Rouček a Christian Schmidt, ve svých projevech zdůraznili pohled do budoucnosti: „Tématem celé konference je především otázka, jak se Češi a Němci v Evropě sblíží po pandemii – díváme se trochu dopředu a doufáme, že pandemie brzy skončí,“ řekl Libor Rouček. Christian Schmidt dodal: „Stejně tak je ale důležité být vděčný za to, co se v česko-německých vztazích za posledních třicet let událo. Vděčnost za to, že je nás tu dnes tolik. Přes někdy složitou minulost stavíme na dobrých věcech. Před třiceti lety by se nikdo neodvážil pomyslet na dnešní situaci.“

Následně v jednom bloku a poté ve třech paralelních panelech diskutovali řečníci s širokou škálou technických a akademických znalostí o mobilitě, zelené dohodě a digitalizaci – to vše v rámci hlavní myšlenky, kterou je role EU ve světě a význam evropské demokracie v kontextu současného vývoje a změn.

Zejména v panelové diskusi „Mobilita a přeshraniční spolupráce“ se ukázalo, že v oblasti logistických vazeb mezi Českou republikou a Německem je stále co dohánět. Na začátku diskuse mohli účastníci panelu uvést projekty, které by rádi realizovali. Kromě zmínky náměstka ministra dopravy Jana Sechtera o vysokorychlostní železnici mezi Ústím nad Labem a Drážďany se novinář Steffen Neumann zmínil o trati Berlín-Görlitz-Praha-Vídeň. Sabine Jeschkeová, bývalá členka dozorcí rady Deutsche Bahn, zdůraznila, že je třeba upřednostnit osu sever-jih jako celek, aby bylo možné realizovat i konkrétní kroky. To znamená i sladit například technické požadavky, jako je harmonizace rychlosti vedení v České republice a Německu.

Během diskuse bylo rovněž zdůrazněno, že by digitalizace prostřednictvím start-upů měla hrát silnější roli, a to i za účasti univerzit a vysokých škol. V neposlední řadě bylo zmíněno klíčové slovo klimatická neutralita, která by se dnes měla vždy zohledňovat.

Z panelu „Green Deal, energetická transformace a sociální rozměr změny“ přišlo zajímavé zjištění, že v porovnání s Českou republikou je v Německu veřejná diskuse na téma energetické transformace mnohem širší. To více přispívá k přijetí změn ve společnosti jako celku. Doufáme, že bychom se zde mohli vzájemně učit.

Panel „Digitalizace a německo-český informační prostor“ se zabýval výzvou nedovolit technologickým korporacím získat převahu a posilovat demokratické principy. To by se týkalo stejně České republiky i Německa. Touha po evropském řešení tu je, ale realizace stále vyžaduje obsáhlou koordinaci.

V závěrečném panelu se živě diskutovalo o „Next Generation EU“ - fondu Evropské unie na podporu hospodářství – a o konferenci o budoucnosti Evropy. Pro obě země je dobré, že byl fond zřízen. Konference o budoucnosti Evropy by si však zasloužila větší publicitu. Bernd Posselt, předseda Paneuropa Union Deutschland e.V., se v této souvislosti ve svém plamenném projevu vyslovil pro větší angažovanost ve prospěch federalistické Evropské unie. Kromě zástupců Česko-německého fóra mládeže se diskuse zúčastnili také akademici z Nadace Hannse Seidela, Nadace pro vědu a politiku a Ústavu mezinárodních vztahů v Praze.

V souvislosti s touto diskusí pak předseda Christian Schmidt v závěrečném slovu znovu navázal na příspěvky řečníků a zdůraznil, že pro udržitelnou Evropskou unii skutečně nelze v rámci EU uvažovat pouze o „jádro Evropy“, které drží dohromady i menší a slabší státy, ale že všechny členské státy musí mít stejná práva a stejný hlas, jinak Unie nemůže fungovat.

Během konference byl také představen průzkum veřejného mínění o bilaterálních vztazích, který si nechalo vypracovat Česko-německé diskusní fórum a Česko-německý fond budoucnosti.

Průzkumy byly provedeny společně Institutem pro výzkum veřejného mínění Allensbach v Německu a Institutem pro výzkum veřejného mínění STEM v České republice; průzkum probíhal v obou zemích v období od srpna do září 2021 a byl založený na osobních („face to face“) rozhovorech s lidmi, kteří jsou reprezentativním vzorkem populace starší 16 let.

Výsledky nutí člověka zpozornět. Otázky, jako jsou postoje respondentů k členství v EU, zda v něm spatřují spíše výhody či nevýhody a jaké pozitivní vlastnosti jsou EU přisuzovány, byly Čechy a Němci obecně stále hodnoceny odlišně a spíše skepticky. Nicméně ve srovnání s rokem 2016 byl v mnoha hodnotách patrný pozitivní vývoj: příslušné změny byly zřetelně výraznější u negativních výroků směrem k pozitivnějšímu hodnocení.

Například vnímání Čechů ohledně prosazování zájmů vlastní země v EU bylo ve srovnání s rokem 2016 optimističtější. Podíl těch, kteří si myslí, že jejich země není schopna dostatečně prosazovat své zájmy v EU, klesl z téměř dvou třetin (63 %) v roce 2016 na 56 %. Mezi Němci byl opak pravdou: podíl těch, kteří uvedli, že zájmy vlastní země nelze dostatečně prosadit, činil v roce 2021 42 %, což je téměř o šest procentních bodů více než v roce 2016 (36 %).

Steffen de Sombre z Institutu pro výzkum veřejného mínění Allensbach k tomu říká: „Velký význam má také hodnocení prosazování vlastních zájmů v EU, protože úzce souvisí s vnímáním výhod či nevýhod plynoucích z členství v EU jako takového.“

Pokud jde o vnímání EU v Německu a České republice, existují podobné výhrady. Respondenti z obou zemí považují EU za byrokratickou a těžkopádnou instituci. Pozitivní vlastnosti jsou EU přisuzovány celkově méně často. Pokud se tak ale stane, je zřejmý rozdíl mezi oblastmi, v nichž Němci a Češi tyto atributy EU přisuzují. Necelá polovina dotázaných Němců uvedla, že EU považuje za „nezbytnou unii, aby se mohla prosadit proti velmocím, jako jsou USA nebo Čína.“ Mezi českými respondenty byla nejčastěji zmiňována „velká ekonomická síla EU.“

Analytik Ondřej Kopečný z ústavu STEM ve své prezentaci upozornil, že „nejdůležitějším faktorem zájmu o dění v sousední zemi je počet německých nebo českých známých.“ Již v průzkumu veřejného mínění z roku 2016 to byl nejdůležitější faktor vzájemného zájmu.

Dalším tématem letošního průzkumu veřejného mínění byl postoj obyvatelstva ke zvládnutí pandemie covid-19 a k uzavření hranic. Zde se ukázalo, že většina respondentů souhlasí s dočasným uzavřením hranic. Tato odpověď převážila i v příhraničních oblastech.

Pokud jde o pandemii jako takovou, předsedové Rouček a Schmidt byli obecně optimističtí. Po jistém počátečním podráždění způsobeném uzavřením hranic se německo-české vztahy jako celek ukázaly jako odolné a důvěryhodné.

Praha/Berlín
Prosinec 2021